

Raja Raghavinder Singh v. The State of Punjab, etc. (Sharma, J.)

ਸਮੂਹਿਕ ਜਾਂ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਤਿਆਗ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਰਭਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(20) ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਤੁਲੀ, ਜੇ, ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।
ਐਨ . ਕੇ . ਐੱਸ .

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਆਰਐਸ ਨਰੂਲਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਜੇ, ਅਤੇ ਐਮਆਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ

ਰਾਜਾ ਰਘਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਦਿ.- ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 76 ਆਫ 1973।

2 ਅਪ੍ਰੈਲ 1975

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ (1961 ਦਾ XLIII) — ਸੈਕਸ਼ਨ 2(24) ਅਤੇ 10(2) — ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ (1922 ਦਾ XI) — ਸੈਕਸ਼ਨ 2(6C) ਅਤੇ 14(1) — ਪੂਰਵ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਅਮਲ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸਮਰਪਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਰਲੇਵੇਂ ਦੇ ਯੰਤਰ-ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਪਰਸ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਭੱਤੇ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ-ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਭੱਤੇ ਦੀ ਰਸੀਦ-ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ' ਆਮਦਨ ' ਕਰਦਾ ਹੈ-ਅਜਿਹੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਦੀ ਰਸੀਦ-ਕੀ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੈ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦਾ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1922 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(6C) ਅਤੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(24), "ਆਮਦਨ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਮਿਲਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਸਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਮਦਨ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਿਯਮਤਤਾ ਜਾਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਿਯਮਤਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਵਾਪਸੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਜਿਸਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ - ਗਣਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ 'ਆਮਦਨੀ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਦੇਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਰਲੇਵੇਂ ਦੇ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭੱਤੇ ਦੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਆਮਦਨ ਬਣਦੀ ਹੈ।

(ਪਰਾ 10)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਟੈਕਸਯੋਗ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਛੋਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ-

ਕਿਸੇ ਆਮਦਨ ਜਾਂ ਟੈਕਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ, ਬੋਝ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਆਮਦਨ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1922 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1) ਅਤੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਣਵੱਡੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਕਮਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਅਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਸੰਕੁਚਿਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਮਾਸਿਕ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਭੱਤੇ ਦੀ ਰਕਮ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਭੱਤੇ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਛੋਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਬਕਾ ਰਿਆਸਤਾਂ ਉਦੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਲੇਵੋਂ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਅਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਭੱਤੇ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ।

(ਪਾਰਾ 12 ਅਤੇ 14)

ਯੂਐਸ ਸਾਹਨੀ, ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਜਵਾਬਦਾਰਾਵਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਡੀਐਨ ਅਵਸਥੀ ।

ਨਿਰਣਾ

ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.—ਭਾਰਤ ਨੂੰ 15 ਅਗਸਤ, 1947 ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟਿਆਲਾ, ਕਪੂਰਥਲਾ, ਜੀਂਦ, ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ, ਨਾਭਾ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ। ਕਲਸੀਆ ਅਤੇ ਨਾਲਾਗੜ੍ਹ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੰਧੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੂੰ, ਸਾਂਝੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ, ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ, ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਰਸ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਭੱਤੇ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ, ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1949 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪ੍ਰਿਵੀ ਪਰਸ, ਭੱਤੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਰਾਜ ਪਰਮੁੱਖ ਅਤੇ ਰਾਜਮਾਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ ਭੱਤੇ।

Raja Raghavinder Singh v. The State of Punjab, etc. (Sharma, J.)

(2) ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਰਸ ਰੁਪਏ ਦਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 17 ਲੱਖ ਪ੍ਰਤੀ ਸਲਾਨਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪਰਮੁੱਖ ਵਜੋਂ ਉਸਦਾ ਭੱਤਾ ਰੁਪਏ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 5 ਲੱਖ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ। ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਭੱਤਾ ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਪੈਪਸੂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਭੱਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਜ ਪਰਮੁੱਖ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

(3) ਰਾਜ ਪਰਮੁੱਖ ਦੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ, ਰੁ. 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਦਾਜ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਨੂੰ ਰੁ. 50,000.00 ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਰਕਮ ਰੁਪਏ। ^2 ਲੱਖ ਮਰਹੂਮ ਹਾਈਨੈਸ ਰਾਜ ਪਰਮੁੱਖ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਰਕਮ ਮਰਹੂਮ ਹਾਈਨੈਸ ਰਾਜ ਪਰਮੁੱਖ ਦੁਆਰਾ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕੱਢੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ 1953 ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਹ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਭੱਤੇ ਲੈਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਸਰੋਤ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਟੌਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖਜ਼ਾਨਾ।

(4) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਜਾ ਰਾਘਵੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਮਰਹੂਮ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਸੌਤੇਲੇ ਭਰਾ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ 2,000 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਭੱਤੇ ਵਜੋਂ। 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤਤਕਾਲੀ ਮਹਾਮਹਿਮ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ।

(5) ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ 17 ਮਈ, 1955 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਫਸਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੰਨਣਯੋਗ ਭੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

(6) ਇਹਨਾਂ ਕਟੌਤੀਆਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਭੱਤੇ ਨੂੰ ਆਮਦਨ-ਕਰ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 25 ਅਗਸਤ, 1965 ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(7) ਫਿਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 1967 ਦੇ ਸਿਵਲ ਵਜ਼ਰਿਟ ਨੰਬਰ 657 ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਲਗਾਉਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹਿੰਦੂ ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਇਹ ਭੱਤਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਰਾਜ ਇਕ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ

ਇਹ ਫੰਡ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਧਾਰਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਇਹ ਅਪੀਲ, ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ X ਦੇ ਤਹਿਤ।

ਵੀ

(8) ਅਪੀਲਕਰਤਾ 1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈਮੇਜੀਨਿਚਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਗੱਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਭੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਾਸਕ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 13 ਅਕਤੂਬਰ, 1860 ਨੂੰ, ਪਟਿਆਲਾ, ਨਾਭਾ ਅਤੇ ਜੀਂਦ

ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ *ਦਸਤੂਰ-ਯੂਆਈ-ਅਮਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਇੱਛੁਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਥਾਰਟੀ :: ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਮੁਖੀ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਅਤੇ ਮਾਤਹਿਤ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੇ। ਕਮਵਰਾਂ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ (ਗੁਜ਼ਾਰਾ) ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਮੁਖੀ ਦੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।*

ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਉਹ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਭੱਤੇ ਲਈ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਈਡਰ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕਸਟਮ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜੱਦੀ ਅਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਪਤੀ ਹੈ ਜੋ - ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਵੰਡ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਅਲਹਿਦਗੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ: (ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇਖੋ *ਬੈਜਨਾਥ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤੇਜ ਬਲੀ ਸਿੰਘ (1), ਕੋਨਮਲ ਬਨਾਮ ਅਨੰਦਾਨਾ (2), ਸ਼ੀਬਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਣੀ ਪ੍ਰਯਾਗ ਕੁਮਾਰੀ ਕਰਜ਼ਾ ਅਤੇ 4 ਹੋਰ (3), ਅਤੇ ਗੋਰਖਪੁਰ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਸੁੰਦਰ ਮਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ (4)* ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਲੇਵੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ।

(1) (1920-21) ਐਲਆਰ 48 ਆਈਏ 195.

(2) (1927-28) ਐਲਆਰ 55 ਆਈਏ 114.

(3) (1931-32) ਐਲਆਰ 59 ਆਈਏ 331.

(4) (1933-34) ਐਲਆਰ 61 ਆਈਏ 286.

ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੱਤਾ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ। 2 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1949 ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਤਹਿਤ 2,000 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਿਵਾਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

(9) ਜੇ ਸਵਾਲ ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਬਾਕੀ ਹਨ ਉਹ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਕਰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਆਮਦਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ, ਕੀ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਛੋਟ ਹੈ? ਇਸ ਰਕਮ 'ਤੇ.

(10) ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1922 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(6C) ਅਤੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(24), "ਆਮਦਨ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸੰਮਿਲਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਮਿਆਦ; ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੌਰਟਰ ਆਕਸਫੋਰਡ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ, ਬਰਡ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਖੰਡ I, ਵਿੱਚ "ਆਮਦਨ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

"ਉਹ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਮ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਜਾਂ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ (ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ); ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਲਾਨਾ ਜਾਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ; ਆਮਦਨ।"

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਅ ਵੈਲੇਸ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ (5) ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿੱਚ, ਸਰ ਜਾਰਜ ਲੋਵੈਂਡਸ ਨੇ 'ਆਮਦਨ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ:

Raja Raghavinder Singh v. The State of Punjab, etc. (Sharma, J.)

" ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਿਯਮਤਤਾ, ਜਾਂ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਨਿਯਮਤਤਾ ਦੇ ਨਾਲ 'ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਮੁਦਰਾ ਵਾਪਸੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।"

ਕਾਮਾਕਸ਼ਿਆ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (6) ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, -

"ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਜੋ ਆਮਦਨ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।"

(5) 59 ਭਾਰਤੀ ਅਪੀਲਾਂ 206, 6 ਆਈ.ਟੀ.ਸੀ. 178।

(6) 1943 ITR 513

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, "ਆਮਦਨ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿੱਚ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਭੱਤਾ ਇੱਕ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਦੀ ਰਸੀਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਆਮਦਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(11) ਟੈਕਸ ਇੱਕ ਬੋਝ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਚਾਰਜ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਨਨਾਥ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੜੀਸਾ (7) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:-

.<•

“ਇੱਕ ਟੈਕਸ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੈਸੇ ਦਾ, ਜਿਸਦਾ 4 ਭੁਗਤਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਟੈਕਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਾਭ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਆਮ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਟੈਕਸਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਆਮ ਮਾਲੀਏ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ - ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਟੈਕਸ ਇੱਕ ਆਮ ਬੋਝ ਹੈ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਦਾਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰਿਟਰਨ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਲਾਭਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਹੈ।”

(12) ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਬੋਝ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਹੁਕਮ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਿਸੇ ਆਮਦਨ ਜਾਂ ਟੈਕਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਫੋਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ 'ਤੇ ਬੋਝ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਆਮਦਨ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਕੁਮਾਰ ਗੋਪਾਲ ਸਰਨ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ (8) ਵਿੱਚ, ਕਿਲੋਵੇਨ ਦੇ ਲਾਰਡ ਰਸਲ ਨੇ ਦੇਖਿਆ, -

"ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਟੈਕਸਯੋਗ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ।"

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਟੈਕਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਕੇਸ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫੋਟ ਦੇ ਚਾਰ-ਕੋਣਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

(13) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 291, ਸੈਕਸ਼ਨ 4(x)(a), ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1922 ਅਤੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 10(19) ਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਰਸ ਹੀ ਹਨ। j* ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਫੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(7) ਏਆਈਆਰ 1954 ਐਸਸੀ 400।

*

(8) 1935 (111) ITR 237,

(14) ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1922 ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਅਤੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 10(2) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ:

“14(1) ਟੈਕਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਕਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਅਣ-ਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਧਾਰਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

“10. ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਆਮਦਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ-

(1) * * * * * 1'

(2) ਹਿੰਦੂ ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦ।”

ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਨੇੜਿਓਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਣਵੰਡੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਅਪਾਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਰਕਮਾਂ, ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਰਾਜ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਇਸਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਲੇਵੋਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਅਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਸੰਪੱਤੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮੈਨਟੇਨੈਂਸ ਭੱਤੇ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਭੱਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਜਾਂ ਅਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਉਲਟ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦਾ ਬੋਝ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(15) ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਵਿੱਚ ਮੁੜ. ਗਜਪਤੀਰਾਜ ਬਹਾਦੁਰ, ਵਿਜਿਆਨਗਰਮ (9), ਮਹਾਰਾਜਾ ਵੀ ਵਿਜਿਆਨਗਰਮ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ

(9) ਏਆਈਆਰ 1934 ਇਲਾਹਾਬਾਦ 8 ਪੀ.

ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਭੱਤੇ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਇਹ ਭੱਤਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਅਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਗਏ ਰਲੇਵੇਂ ਦੇ ਸਾਧਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਬੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਜਾ ਵਿਸ਼ਵੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ (10), ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਓਜ਼ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਣੀ ਗਿਆਨ ਮੰਜੂਰੀ ਕੌਰ (11), ਇਨਕਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਟੈਕਸ ਬਨਾਮ ਸਰਵਣ ਕੁਮਾਰ (12) ਅਤੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਸੈਟਰ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਾਂਤ ਬਨਾਮ ਰੰਤ ਬਿਜੈ ਰਾਜ ਕੁੰਵਰਜ (13), ਲਗਭਗ ਸਮਾਨ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

(16) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਲਕਸ਼ਮੀਨਾਰਾਇਣ ਭਾਣਜਾ ਦੇਵ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ (14) ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੜੀਸਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਪੀਲ ਲਾਂਚ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਰੁਪਏ ਦਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਭੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨੂੰ 2,000 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ, 1938 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1 ਜਨਵਰੀ 1948 ਤੋਂ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਉੜੀਸਾ ਸੂਬੇ ਨਾਲ ਰਲੇਵੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਲਾਅਜ਼ (ਵਿਲੀਨ ਕੀਤੇ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ) ਐਕਟ (67 ਦਾ 1949) ਦੀ ਧਾਰਾ 7(1) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਸੀ। 1922, 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1949 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸਾਬਕਾ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਵਿਯਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 372 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਭਾਰਤੀ ਆਮਦਨ ਕਰ ਐਕਟ, 1922, ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1949, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 60 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਭੱਤੇ ਤੋਂ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਆਮਦਨ-ਕਰ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ।

(17) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰੁਪਏ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਭੱਤੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ 2,000 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ।—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

- (10) (1935) 3 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 216.
- (11) (1945) 13 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 55.
- (12) (1945) 13 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 361.
- (13) (1948) 16 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 1
- (14) (1965) 58 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 457.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਸਿੰਘ